

Общи семинари на организациите на европейските социални партньори

Участие на социалните партньори в европейския социален диалог

... какви са нуждите на социалните партньори? ”

Фаза 2 – Последващи семинари

Доклад от българския национален семинар

Хотел „Метрополитен”, София
България
14 ноември 2008 г.

Изготвено от ARITAKE-WILD
Февруари 2009

Проект на Европейските социални партньори с финансовата подкрепа на Европейската комисия

Общи семинари на организациите на европейските социални партньори

Участие на социалните партньори в
европейския социален диалог

... какви са нуждите на социалните партньори? ”
Фаза 2 – Последващи семинари

Доклад от българския национален семинар

Хотел „Метрополитен”
София, България
14 ноември 2008 г.

Като част от Работната програма 2006-2008 на Европейските социални партньори, последващата среща от семинара от предходната година, планиран да даде възможност на организациите на националните социални партньори в страните кандидатки (Хърватска и Турция) и новите страни членки (България и Румъния) да подобрят капацитета си за настоящо или бъдещо участие в Европейския социален диалог, бе проведена на 14 ноември 2008 г. в София, България.

Програмата надгражда върху подобна работа, предприета в новите страни членки в осем страни от централна и източна Европа като част от работната програма на социалните партньори 2003-2005¹,

Целите за българските социални партньори през това събитие от един ден бяха:

- Да докладват за изпълнението на плана за действие от предишната година и за осъществените, трудните за изпълнение и неизпълнени инициативи;
- Да разработят планове за действие за бъдещ период както за следващите 12 месеца, така и за три години напред, които да обхванат научените уроци и променящите си организационни и национални/ европейски приоритети.

Семинарът бе посетен от 13 представителя на организации на българските работодатели и от 15 профсъюзни членове; представители от организациите на европейските социални партньори BUSINESS EUROPE, UEAPME, ETUC и CEEP, както и от експерти. Пълен списък с присъствалите на семинара е приложен към този доклад като Приложение едно.

---

¹ Като част от Работната програма на европейските социални партньори 2003-2005, първоначалните и последващите семинари бяха проведени в Чехската Република, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Полша, Словакия и Словения между януари 2005 и май 2006. Доклади от 16 национални семинара и обобщаващи доклади от два под-проекта можете да намерите на уеб сайтовете с източници на организациите на европейските социални партньори (<http://resourcecentre.etuc.org/> за профсъюзите и <http://www.erc-online.eu> за работодателите).

ARITAKE-WILD

Методологията на семинара бе планирана да осигури максимално участие на българските профсъюзи и работодатели с принос откъм „добавената стойност“ от участници от организации на европейски социални партньори и експерти. Значителна част от събитието включваше обсъждания в работни групи, последвани от пленарна обратна връзка. Събитието приключи със сесия за изграждане на консенсус. За по-нататъшно улесняване създаването и разработването на идеи и стратегии, както и на ефикасно общуване, работните групи се провеждаха на български език с „ненатрапчив“ превод, предоставен на участниците и експертите от европейските социални партньори. Цялостен симултанен превод бе предоставен на пленарните сесии.

За да се максимализира двустранната дискусия и разработването на приоритетите за действие, обсъжданията се проведоха в три работни групи: една с изцяло профсъюзни представители; втора с представители изключително на организациите на работодателите; и трета група със „смесен“ състав. Резултатите от всичките три групи бяха представени и обсъдени в пленарната зала. Този доклад следва формата на Дневния ред на семинара, като прави преглед на всяка една от работните сесии, от които се състоеше семинара. Подробен дневен ред на срещата е включен като Приложение две, но седемте работни сесии, които изграждаха семинара, могат да се резюмират както следва::

	Общо съдържание на сесията	Естество на сесията
Сесия първа	Приветствие, въведение и цел на деня	Принос от експерти, ЕС социални партньори – пленарно заседание
Втора сесия	„Доклад за осъществяването на плана за действие – какво е станало добре, какво се е оказало трудно, какво не можахме да осъществим и защо?“ – презентации на профсъюзи и работодатели от страната	Национални социални партньори – пленарно заседание
Трета сесия	Презентация на ниво европейски социален партньор за европейския социален диалог и планове за бъдещето	ЕС социални партньори – пленарно заседание
Четвърта сесия	Три групи работят по въпросите: „В светлината на пленарните презентации – кои са най-важните моменти, които трябва да се научат за разработването на бъдещите планове за действие?“ „Въз основа на нашия опит в изпълнението на плановете за действие и в контекста на променящите се организационни и национални/ европейски приоритети – какво трябва да направим през следващите 12 месеца и през следващите три години?“	Националните социални партньори – работни групи
Пета сесия	Обратна връзка от работна група по предложените действия	ЕС социални партньори – пленарно

ARITAKE-WILD

		заседание
Шеста сесия	Преглед на инструментите, предлагани от европейските социални партньори <ul style="list-style-type: none"> - Какво е най-много и най-малко полезно? - Какво може да се направи в бъдеще?	ЕС социални партньори последвано от пленарна дискусия
Седма сесия	Общо обсъждане на възможното съдържание/ приоритети на бъдещи планове за действие и последни забележки от ЕС социалните партньори.	Сесия за изграждане на консенсус – пленарно заседание

Първа сесия (участие на експерти) – *Приветствие и въведение в целта на семинара*

Председателят и координатора по проекта, Алън Уайлд приветства участниците и представи целите на семинара. Припомни, че предишната година участниците бяха обсъждали как да проследят без забавяне ангажимента на българските социални партньори в социалния диалог на ЕС равнище и бяха определили някои приоритетни дейности и действия. Настоящата среща е, за да даде възможност за преглед на прогреса спрямо приоритетите; да посочи сферите на успех и тези за по-нататъшно усъвършенстване; да обсъди начини, по които българските социални партньори да участват в процеса на социалния диалог; както и да дефинира план за бъдещо развитие. Целта ѝ е и да предложи актуализация на плановете за бъдещо развитие на социалния диалог на ЕС равнище, както и да прецени полезността на инструментите, предложени от организациите на социалните партньори от ЕС на българските им партньори.

След завърши увода, председателят припомни въпросите, обсъждани миналата година, а те бяха следните:

- ✧ Справяне с плурализма на организациите на работодателите;
- ✧ Отношението на правителството към социалния диалог;
- ✧ Прилагане на съществуващите закони;
- ✧ Подобряване на организационната ефективност;
- ✧ Изграждане на двустранна група за социален диалог с определени сфери на сътрудничество между организациите на работодателите и представителите на профсъюзите.

Втора сесия (участие на национални социални партньори) „Доклад за осъществяването на плана за действие – какво е станало добре, какво се е оказало трудно, какво не можахме да осъществим и защо?“

Отделни презентации от работодатели и профсъюзи, последвани от уводна сесия. Представител на работодателите предложи следното резюме на предприетите действия:

- ✧ Представители от организации на работодателите участват активно в социалния диалог на национално равнище, но, има нужда за подобряване на използваните методи, както и на предприетия подход;
- ✧ Обсъжданите въпроси/ договорени понастоящем на национално ниво включват:
  - ✧ Защитни нива на минимална социална осигуровка;
  - ✧ Ролята на българските социални партньори в справянето с проблемите на „сивата икономика“;
  - ✧ Осъвременяването на Кодекса на труда – особено що се отнася до проблеми, свързани с гъвкавото наемане на работа и договорните отношения;
- ✧ Предприети са действия за подобряване на обучението и квалификациите в организациите на работодателите, които са насочени към подобряване на цялостната ефективност на социалния диалог.

След това встъпително изявление, представител на профсъюзите представи тяхната гледна точка:

- ✧ Българските профсъюзи участват активно в социалния диалог и, чрез конфедеративна структура, допринасят активно към социалния диалог на ЕС ниво. Сътрудничат си и с профсъюзите от другите европейски страни. Социалният диалог в България обаче, се изправя пред значителни предизвикателства;
- ✧ Българските профсъюзи участват в кампании за подобряване правата на работниците в многонационалните компании, както и за достойна работа и заплащане, стартирани в международен мащаб от ETUC (Европейската конфедерация на профсъюзите). Активни са в България в дейности, насочени към подобряване на условията на живот и труд в България – която все още е най-бедната страна в ЕС;
- ✧ Настоящото положение в страната се променя изключително динамично, включително и разработването на отговори спрямо настоящата финансова и икономическа криза. Социалните партньори се изправят пред определящ момент в развитието на промишлените отношения в България;
- ✧ Много скорошно събитие е оттеглянето на профсъюзите от националния тристранен социален диалог. Тази стъпка беше предприета като протест срещу едно правителство, което не приема въпроса за социалния диалог насериозно. Понастоящем няма реален механизъм, с който социалните партньори да повлияят на парламентарните обсъждания. Например, когато правителството наскоро въведе „плоския данък“, убедителните мнения на профсъюзите не бяха взети предвид. Резултатите от провеждането на социален диалог могат да се измерят единствено по отношение на броя работни места, качеството им и заплатите. Българските профсъюзи считат, че резултатите в тези сфери са незадоволителни;
- ✧ Най-общо, участието на профсъюзите в различни органи за вземане на решения е ограничено от липсата на хора с подходящи умения;

След презентацията, участник от профсъюзите от здравния сектор обясни, че отношенията между служителите в здравния сектор са значително по-добри отколкото в другите сектори. Добър национален колективен трудов договор бе подписан с

организациите на работодателите и Министерството на здравеопазването. Подобни договори са подписани и на общинско ниво.

Председателят напомни на участниците, че ролята на правителството в социалния диалог беше повдигната като проблем през миналата година и попита дали насрочването на тази среща веднага след оттеглянето на профсъюзите от тристранния социален диалог, е добра възможност или е „прекалено късно“. Въпреки това, все още националните социални партньори имат значителни отговорности, най-малкото по отношение на техния ангажимент в европейските дейности.

Трета сесия (Принос на ЕС социални партньори) – презентация на европейските социални партньори за дневния ред и планове за бъдещето на европейския социален диалог

Лилян Волозинскис от UEAPME (Европейски съюз на занаятчиите и малките и средни предприятия), Стивън Д'Хеселеер от BUSINESSEUROPE, Жулиен Бир от ETUC (Европейската конфедерация на профсъюзите) и Валерия Ронзитти от CEEP (Европейски център на предприятията с държавно участие) накратко представиха резултатите от социалния диалог на европейско равнище, общите работни програми, инструментите и услугите предлагани на новите страни-членки и на държавите кандидатки. Презентацията им е приложена тук като Приложение три.

Четвърта сесия (Работни групи) – „Основни моменти за разработване на бъдещи планове за действие и план за действие за следващите 12 месеца и три години“

Представителите на националните организации на социалните партньори бяха разделени на три работни групи: „групата на профсъюзите“, „група на организацията на работодателите“, и „обща група“ от представители на профсъюзите и на организациите на работодателите. Представители на BUSINESSEUROPE и UEAPME се присъединиха към групата на организациите на работодателите; представител от ETUC, заедно с един експерт се присъединиха към групата на профсъюзите; и представители от BUSINESSEUROPE, CEEP, ETUC и един експерт, се присъединиха към „общата група“. Всяка група избра сред националните участници по един председател/ докладчик.

На работните групи бяха дадени по 90 минути да разгледат следните въпроси:

- ✧ **Какво научихме и как ще го използваме в бъдещия план за действие?**
- ✧ **Какво трябва да направим през следващите 12 месеца и три години?**

Пета сесия (обратна връзка от Работната група) – *Размисли върху научените уроци и бъдещите дейности*

Следобед участниците се срещнаха отново в пленарна сесия, за да докладват мнението на работните групи. Докладите на работните групи могат да се обобщят както следва (мненията на групите са изброени по ред на представянето);

Група на профсъюзите

ARITAKE-WILD

- ✧ Плурализмът на организациите на работодателите е проблем: Трудовите договори не се спазват от онези работодатели, които не принадлежат към асоциациите на работодателите подписали договора. Още повече, няколко работодателя считат, че няма полза да участват в социалния диалог;
- ✧ Политиците упражняват прекалено много влияние върху провеждането на социалния диалог;
- ✧ Кодексът на труда често не се спазва от бизнеса и това се игнорира от политиците;
- ✧ За да се справим с описаните трудности, трябва да се предприемат следните мерки:
  - Моделът на представяне трябва да се преразгледа и правилата за бъдещото развитие на социалния диалог да се дефинират наново;
  - Колективната система за договаряне трябва да се преразгледа, за да се гарантират по-добри условия на работа и заплати чрез възможности за удължаване – включително и в „сивата икономика”, ако е възможно;
  - Профсъюзите трябва още да разширят дейностите си и да подобрят настоящото ниво от 20 % обхващане на работниците.
  - Необходим е консултативен съвет на национално ниво, в който конфедерациите на профсъюзите и работодателите да могат да обсъждат въпроси и да стигат заедно до решения.

Група на организациите на работодателите

- ✧ Нямаше големи разногласия с профсъюзите в тристранния съвет. Основната трудност е отношението на правителството към социалните партньори, което често не взема мнението им под внимание. Ясно е, че България се нуждае от структурна промяна. Финансовата криза разкри необходимост от значителни промени в трудовия закон, включително и в условията за минимална работна заплата. Необходимо е наново да се определят праговете на социалното осигуряване и във всички тези въпроси да участват повече социални партньори на национално ниво. Днес правителството дърпа всички конци и мнението на социалните партньори не се взема под внимание;
- ✧ Настоящата финансова криза/ рецесия може да засегне същността на диалога между българските социални партньори – особено, ако има заплахата от колективни уволнения и/ или замразяване на заплати.
- ✧ Правителството като че ли не взема насериозно настоящия икономически климат и общата им изборна стратегия е с предимство пред справянето с финансовата криза. Профсъюзите и организациите на работодателите трябва да са подготвени да предложат решения без участието на правителството;

Обща група

- ✧ Накратко, общата група счита, че има нужда да се създаде нова рамка за социален диалог в България, тъй като настоящото състояние на социалния диалог не носи резултати. Бе предложено, че сега е времето да се направи

общо усилие да се открие нов подход към социален диалог на двустранно равнище, който да работи.

- ✧ Ще се изготви общо предложение за шестте центъра за изграждане на двустранна структура и обсъждане на основните общи приоритети

След презентациите, Веселин Митов от Подкрепа обясни, че в България няма демократични традиции в индустриалните отношения и социалния диалог след 50 години на централизирано планиране. Той добави, че правителството не е променило из основи подхода си през последните години. В тази връзка, необходимо е социалните партньори в България да заемат общи позиции и да предприемат общи действия.

Председателят заяви, че два основни въпроса са се появили в презентациите. Всичките три групи подчертаха значението на двустранния социален диалог, а профсъюзите са на мнение, че трябва да се направят промени в системата на колективното договаряне.

Шеста сесия (участие на експерти) – „Преглед на инструментите, предлагани от европейските социални партньори”: Какво е най-много и най-малко полезно? Какво може да се направи в бъдеще? - ЕС социални партньори – презентация

Матю Хигам от BUSINESSEUROPE представи Интегрираната програма 2008-2010 и предложи преглед на инструментите, разработени от ЕС социалните партньори и използвани от българските социални партньори. Попита за оценките и коментарите им относно полезността на предложените инструменти. Синзия Зечи от ETUC предложи вижданията си за участието на българските социални партньори в програмите им за обучение. Представител на българските социални партньори вече е участвал в една от програмите за обучение на ETUC в Брюксел. Тя напомни на участниците за съществуването на фонд от преводи и възможността да се организират тематични семинари по социалния диалог.

Седма сесия (Пленарно заседание) – обща дискусия върху възможното съдържание/приоритети на бъдещи планове за действие след презентациите на работните групи и бележките от страна на ЕС социалните партньори

Жулиен Бир от ETUC изтъкна, че настоящото състояние на социалния диалог в България, а именно оттеглянето на профсъюзите от неефективен тристранен диалог, би следвало да се счита за възможност от страна на социалните партньори да разработят нов подход към националния двустранен социален диалог. Напомни на участниците, че идеята за изграждане на национален консултативен комитет вече е обсъждана миналата година. Една нова платформа би предоставила възможност за изготвяне на общ дневен ред и действия, които да предложат на социалните партньори повече власт за договаряне спрямо правителството. Би спомогнала и за подготовката на участието на българските социални партньори в социалния диалог на ЕС ниво и изпълнението на рамковите договори, подписани в Брюксел. В заключение изрази едно съжаление – че изводите от миналата година са били много добри и много точни относно това, което е трябвало да се направи. Днес се повтори почти същите изводи. Като ни увери, че в този случай нещата са се придвижили напред, тя предложи помощ от страна на социалните партньори на ЕС ниво.

ARITAKE-WILD

Стивън Д'Хеслеер от BUSINESS EUROPE се съгласи с коментарите на Жулиен Бир. Той благодари на българските социални партньори за откритата и интересна дискусия и призна, че е научил много по време на срещата. Вярва, че в настоящата ситуация, националните социални партньори имат възможността значително да повлияят на социалния диалог на национално ниво като заздравят двустранния социален диалог. Накрая изрази надеждата, че, в рамките на предстоящия семинар за реструктуриране, би било възможно да се получи актуализация за това, как комисията по двустранния социален диалог се развива. Покани българските социални партньори да използват помощта на ЕС социалните партньори при необходимост.

Лилян Волозинскис от UEAPME бе изненадана от това, колко често се споменава за правителството и участието му в социалния диалог, като подчерта важността да се осъзнае, че българските социални партньори биха могли да се справят сами. Добави, че националните и европейските избори биха могли да послужат като добри възможности за социалните партньори заедно да повлияят върху новоизбраните политици в полза на по-силната роля на социалния диалог и трябва да се подготвят да го направят.

Валерия Ронзитти от CEEP заяви, че тя не е толкова оптимистично настроена като колегите си. Разочарована е, че толкова малко неща са се случили през годината и окуражи българските социални партньори в необходимостта от прилагане на някои действия възможно най-скоро в насоките на вече договореното в края на първия семинар за изграждане на капацитет. По точно, относно създаването на Национална консултативна комисия с насоченост към двустранния социален диалог. Окуражи българските социални партньори да търсят всякаква необходима помощ от ЕС социалните партньори преди осъществяването на семинара за реструктуриране на проекта, планиран за месец май. Напомни на българските социални партньори, че им е отпусната значителна парична сума от Европейския социален фонд (4 милиона евро) – така че има налични ресурси за изграждане на социално партньорство.

При закриване на срещата Веселин Митов от Подкрепа каза, че винаги е полезно да се чуят различни мнения по проблемите, пред които се изправяме и че този кръг от семинари е бил полезен като е дал възможност на основните участници да видят нещата от различен ъгъл. Профсъюзите са се придвижили от мислене само за своите собствени дейности, до днес, когато е добро време да се излезе с общи мисли и действия. Каза, че би било добре да има представител на правителството на срещата, за да слуша обсъжданията. Заклучи, че политиките като цяло са готови да слушат социалните партньори преди избори, но отношенията се влошават скоро след изборите. Вярва, че този сценарий отново ще се повтори, но подчерта, че българските социални партньори са оптимисти и ще направят всичко, което могат, в една много трудна политическа ситуация и икономическа обстановка.

Накрая председателят заяви, че всички признават, че България е изминала дълъг път за много краткото време от две години и каза, че прогресът в изграждане на отношенията е видим. Подчерта, че приоритетите на ЕС ниво винаги трябва да се разглеждат в контекста на това, което трябва да се направи на национално ниво. Настоящата финансова криза предлага възможност за откриване на конструктивен социален диалог върху националната конкурентоспособност и че това би придвижило развитието на социалния диалог в България.

ARITAKE-WILD

При приключване на срещата бяха отправени благодарности към домакините на семинара, българските социални партньори за активното им участие, към преводачите за отличните услуги и към Европейските социални партньори за участието и приноса им.

Списък на приложенията

Приложение едно   Списък на присъстващите на семинара

Приложение две   Дневен ред на семинара

Приложение три   Презентация за дневния ред и плановете за бъдещето на европейския социален диалог

Съвместен семинар на социалните партньори на европейско равнище
 “Участие в социалния диалог в Европа: нужди на социалните партньори”

Хотел : Metropolitan, София
 петък, 14 ноември 2008

0900 – 0915	Приветствие към участниците, уводни думи и представяне на темите, които ще бъдат разглеждани	Alan Wild, Представител на социалните партньори на европейско равнище
0915 – 1030	Представяне на презентациите на национално представените синдикални и работодателски организации и на обобщен национален доклад; “Доклад за изпълнението на Плана за действие – презентациите трябва да посочат постигнатите положителни резултати, възникналите трудности, параметрите, които не са постигнати, както и да очертаят причините за неизпълнението?”	Пленарна сесия
1030 – 1045	Кафе-пауза	
1045 – 1130	Какво е участието на европейско равнище на социалните партньори в европейския социален диалог – кои са настоящите теми и намеренията за бъдеще?	Представители на социалните партньори на европейско равнище Пленарна сесия
1130 – 1135	Разпределение по работни групи (представители на работодателите, представители на синдикалните организации и смесена)	Alan Wild Пленарна сесия
1135 – 1300	Трите работни групи ще обсъждат въпросите: “Съгласно направените презентации – кои според Вас са най-важните изводи, които ще Ви бъдат полезни за разработването на бъдещите Ви Планове за действие?” “Отчитайки натрупаният вече от нас опит за изпълнение на Планове за действия, както и настъпващите промени в организационните и национални/Европейски приоритети – според Вас какви ще бъдат Вашите основни нужди през следващите 12 месеца и през следващите три години?”	Трите работни групи
1300 – 1430	Почивка за обяд	
1430 – 1530	Представяне на резултатите на работните групи и въпроси по предложените действия	Пленарна сесия
1530 – 1600	Обзор на инструментариума на социалните партньори на европейско равнище. - Кои методи бяха най-ефикасни и кои безполезни? - Какво трябва да направим в бъдеще?	Представители на социалните партньори на европейско равнище Пленарна сесия
1600 – 1615	Кафе-пауза	
1615 – 1700	Обща дискусия по примерното съдържание/приоритети на един бъдещ План за действие. Презентации от работните групи и от социалните партньори на европейско равнище	Пленарна сесия
1700 – 1715	Обобщение и закриване на семинара	Пленарна сесия

